

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060106

DOM
2020-10-06
Stockholm

Mål nr
M 8492-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2020-07-01 i mål nr M 9088-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

Föreningen Allmogebåtar Arbetslag Norra Roslagen

Motpart

1. Bygg- och miljönämnden i Östhammars kommun

2. Länsstyrelsen i Uppsala län

SAKEN

Strandskyddsdispens på fastigheten XX i Östhammars kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Bygg- och miljönämndens i Östhammars kommun beslut den 28 augusti 2019, dnr BMN-2019-1654, att bevilja strandskyddsdispens för tillbyggnad.

Dok.Id 1634809

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Föreningen Allmogebåtar Arbetslag Norra Roslagen har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska bevilja strandskyddsdispens i enlighet med föreningens ansökan.

Bygg- och miljönämnden i Östhammars kommun har medgett föreningens yrkande.

Länsstyrelsen i Uppsala län har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Föreningen Allmogebåtar Arbetslag Norra Roslagen har vidhållit vad den anfört tidigare och tillagt bl.a. följande.

Mindre än hälften av den planerade tillbyggnaden skulle hamna inom strandskyddsområdet. Vad mark- och miljödomstolen anfört om att tillbyggnaden i sin helhet ligger inom strandskyddat område är alltså inte korrekt. Verksamheten kommer att pågå i både den befintliga och den nya lokalen och transporter kommer att krävas mellan byggnaderna. De tyngsta transporter utgörs av båttransporter och av timmer till båtverkstadens sågverk. Dessa transporter är tänkta att ske via den befintliga tillfartsvägen i öster. Om båtverkstaden (tillbyggnaden) skulle flyttas några meter västerut, utanför strandskyddsområdet, måste ändå marken mellan den befintliga byggnaden och verkstaden iordningställas för att klara dessa transporter och en gångväg måste anläggas för att föreningens medlemmar ska kunna förflytta sig utomhus (även vintertid) med virke, motorer och konstruktionsdelar från den ena byggnaden till den andra. Marken mellan byggnaderna kommer alltså att användas för verksamheten även om den tillbyggnad som ska rymma båtverkstaden skulle placeras utanför strandskyddsområdet. Anläggande av en helt ny tillfartsväg från norr, till båtverkstaden i ett flyttat läge utanför strandskyddsområdet, skulle bli orimligt lång och dyr. Även i ett sådant fall skulle markytan mellan verkstaden och den befintliga lokalen behöva iordningställas för transporter mellan byggnaderna.

Bygg- och miljönämnden i Östhammars kommun och Länsstyrelsen i Uppsala län har vidhållit den inställning som framgår av deras respektive beslut.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

I likhet med mark- och miljödomstolen finner Mark- och miljööverdomstolen att det inte finns skäl att ifrågasätta att tillbyggnaden behövs för att utvidga den verksamhet som föreningen bedriver. I Mark- och miljööverdomstolen har föreningen tydliggjort varför det inte är lämpligt att genomföra denna utveckling genom att ta i anspråk mark utanför det strandskyddade området. Med hänsyn till de uppgifter som föreningen lämnat här bedömer Mark- och miljööverdomstolen att de kostnader och olägenheter för föreningen som skulle bli följden av att uppföra båtverkstaden utanför strandskyddsområdet inte står i rimlig proportion till den nytta för strandskyddets syften som står att vinna med en sådan placering. Härvid beaktas särskilt att ett uppförande av båtverkstaden utanför det strandskyddade området skulle medföra att ytan mellan denna byggnad och den sedan tidigare befintliga byggnaden skulle behöva användas för transporter m.m. mellan byggnaderna, med följd att den allemansrättsliga tillgängligheten i praktiken skulle bli starkt reducerad. Sammantaget bedömer alltså Mark- och miljööverdomstolen att den sökta åtgärden behövs för att utvidga en pågående verksamhet och att denna utvidgning inte kan genomföras utanför det strandskyddade området. Det finns därmed skäl att bevilja strandskyddsdispens med stöd av 7 kap. 18 c § 4 miljöbalken.

Avgörandet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ylva Osvald, hovrättsrådet Ralf Järtelius, föredragande och referent, hovrättsassessorn Erik Stålhammar och tf. hovrättsassessorn Josefin Sahlin.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2020-07-01
meddelad i
Nacka

Mål nr M 9088-19

PARTER

Klagande

Föreningen Allmogebåtar Arbetslag Norra Roslagen

Motpart

1. Länsstyrelsen i Uppsala län
2. Bygg- och miljönämnden i Östhammars kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Uppsala läns beslut den 11 december 2019 i ärende nr 526-6876-2019, se bilaga 1

SAKEN

Strandskyddsdispens på XX i Östhammars kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Bygg- och miljönämnden i Östhammar kommun (nämnden) beslutade den 28 augusti 2019 att bevilja strandskyddsdispens för tillbyggnad om cirka 150 m² på fastigheten XX samt för upprustningsåtgärder för friluftsliv avseende badbrygga, klippytor och promenadstig på fastigheten YY i Östhammar kommun.

Länsstyrelsen i Uppsala län (länsstyrelsen) beslutade den 24 september 2019 att ta in beslutet för prövning då länsstyrelsen bedömde att det fanns anledning att befara att dispensen inte var förenlig med strandskyddsbestämmelserna. I beslut den 11 december 2019 beslutade länsstyrelsen att upphäva nämndens beslut. Länsstyrelsens beslut har nu överklagats till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Föreningen Allmogeåtar Arbetslag Norra Roslagen (föreningen) har yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, ska bevilja strandskyddsdispens för tillbyggnad om cirka 150 kvadratmeter på fastigheten XX i Östhammar kommun. Till stöd för sin talan har föreningen anfört i huvudsak följande.

Föreningen, som är en ideell förening, bedriver i dag verksamhet bestående av dokumentation, reparation och nybyggnad av allmogeåtar i en befintlig, äldre byggnad, som inte är tillgänglig för personer med rörelsenedsättning. Byggnaden är belägen inom strandskyddsområde i Gammelbyn. Föreningen behöver utveckla verksamheten för att kunna arbeta på ett rationellt sätt med reparation och byggande av allmogeåtar. Den befintliga lokalen har inte utrymme för all den utrustning som behövs för arbetsmomenten, t.ex. de tunga maskiner som krävs. Den befintliga lokalens träbjälklag klarar inte heller tyngden av dessa maskiner. Föreningen har därför valt att placera en tillbyggnad väster om, i direkt anslutning till den befintliga byggnaden och bort från stranden, inom ett område där marken är lämplig för bebyggelse enligt 2 kap. 5 § plan- och bygglagen och inte kräver vare sig sprängning av berg eller avverkning av skog. Byggnaden ligger delvis inom strandskyddsområdet men placeringen har ändå bedömts som den lämpligaste med

avseende på verksamheten och att störningen för allmänheten är försumbar. Byggnaden utförs med platta på mark dels för att det ska vara lätt att transportera in båtar och för att bjälklaget ska tåla tyngden av de större maskinerna men också för att verksamheten till skillnad från idag ska bli tillgänglig även för personer med rörelsenedsättning. Den befintliga båtbyggarlokalen blir då finsnickeri. I finsnickeriet tillverkas alla mindre arbetsstycken som sedan monteras på båtskroven i den nya tillbyggnaden. Det är därför viktigt att finsnickeriet och den nya tillbyggnaden ligger i direkt anslutning till varandra.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår, utöver vad som anges nedan, av länsstyrelsens beslut.

Mark- och miljödomstolen konstaterar inledningsvis att länsstyrelsens beslut endast har överklagats såvitt avser tillbyggnad om cirka 150 kvadratmeter på fastigheten XX i Östhammar kommun. Domstolens prövning begränsas mot bakgrund av detta till en prövning av underinstansernas beslut avseende tillåtligheten av denna åtgärd. Mot bakgrund av tillbyggnaden i sin helhet avses att placeras inom strandskyddat område är den sökta åtgärden enligt 7 kap. 15 § miljöbalken som utgångspunkt förbjuden. Frågan är om dispens kan ges från strandskyddsbestämmelserna för den nya byggnationen.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att ansökan avser en tillbyggnad till en befintlig byggnation på fastigheten. Tillbyggnaden kommer i sin helhet placeras inom strandskyddat område. Domstolen finner att området där tillbyggnaden avses att placeras inte är ianspråktaget på ett sådant sätt att det har förlorat sin betydelse för strandskyddets syften. Då det inte är fråga om ett bostadshus finns det ingen hemfridszon. Uppförande av en 150 kvadratmeter stor tillbyggnad kommer att göra ett större avtryck i landskapet och medföra att mark som idag är allemansrättsligt tillgänglig tas i anspråk. Det finns därför inte särskilda skäl för dispens från strandskyddet på den grunden att området som berörs av den ansökta åtgärden redan är ianspråktaget.

Mark- och miljödomstolen instämmer i länsstyrelsens bedömning att den befintliga byggnaden inte har en sådan avskiljande effekt som avses med bestämmelsen i 7 kap. 18 c § första stycket 2 miljöbalken varför strandskyddsdispens inte kan beviljas på denna grund.

Som särskilt skäl får även beaktas att det område som ansökan om strandskyddsdispens avser behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området (se 7 kap. 18 c § första stycket 4 miljöbalken). Av betydelse för prövningen är bl.a. det behov den enskilde har av en dispens, vilken omfattning åtgärden måste ha för att den ska fylla sin funktion, om behovet av anläggningen kan tillgodoses på något annat sätt utanför strandskyddsområdet och om det skulle medföra orimliga merkostnader eller tidsförluster om åtgärden skulle lokaliseras utanför området (se Bengtsson m.fl., Miljöbalken [29 april 2020, JUNO], kommentaren till 7 kap. 18 c §).

Mark- och miljödomstolen ifrågasätter inte att den aktuella tillbyggnaden behövs för att utvidga den pågående verksamheten. Varken de uppgifter som sökanden lämnat i målet eller vad som i övrigt framkommit visar på ett tillräckligt klart sätt att utvidgningen av verksamheten inte skulle kunna ske på något annat sätt, som inte innebär att strandskyddad mark tas i anspråk. Fastigheten är relativt stor och det har inte framkommit att det skulle medföra orimliga merkostnader eller tidsförluster att förlägga utvidgningen av verksamheten till en plats som inte ligger inom strandskyddat område (jämför MÖD 2016:11). Det finns alltså inte särskilda skäl för dispens enligt 7 kap. 18 c § första stycket 4 miljöbalken.

Det har inte heller i övrigt framkommit några omständigheter som kan utgöra särskilda skäl för att ge strandskyddsdispens enligt 7 kap. 18 c eller 18 d §§ miljöbalken.

Vid prövningen av om strandskyddsdispens ska beviljas för en ansökt åtgärd ska, enligt 7 kap. 25 § miljöbalken, även en avvägning göras mellan det enskilda

intresset av att använda det aktuella mark- och vattenområdet och det allmänna intresset som strandskyddet avser att skydda. Vid denna intresseavvägning kan även andra omständigheter än de som anges i 7 kap. 18 c–d §§ beaktas som skäl för dispens. Utgångspunkten är dock att det allmänna intresset av att bevara allemansrättslig tillgång till skyddade områden är mycket starkt (se Mark- och miljööverdomstolens domar den 4 mars 2020 i mål M 4244-19 och M 4793-19).

Med hänsyn till den vikt som lagstiftaren har fäst vid strandskyddet, kan klagandenas enskilda intresse av att uppföra den aktuella tillbyggnationen inte anses väga tyngre än de allmänna intressen som strandskyddet avser att skydda. Det är därmed inte oproportionerligt att neka strandskyddsdispens.

Med anledning av det anförda har länsstyrelsen således haft fog för att upphäva den beviljade dispensen. Föreningens överklagande ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 22 juli 2020

Björn Räftegård

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Björn Räftegård, ordförande, och tekniska rådet Gisela Köthnig. Föredragande har varit beredningsjuristen Caroline Johansson.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.